

PROPOSTES PER A L'ENFORTIMENT DELS MUNICIPIS RURALS

Introducció general

Els municipis rurals afronten reptes estructurals persistents que deriven tant de la seva dimensió i limitació de recursos com de l'aplicació d'un marc normatiu i administratiu pensat, majoritàriament, per a realitats urbanes o administracions de major capacitat. Aquesta situació genera una tensió constant entre les obligacions legals exigides als ajuntaments i la seva capacitat real per complir-les amb garanties, eficiència i seguretat jurídica.

A partir de diverses sessions de treball, s'ha elaborat un conjunt de propostes que responen a problemàtiques recurrents detectades de manera transversal en el món local rural. Aquestes propostes s'estructuren en quatre grans eixos —assistència als municipis rurals, funció pública, subvencions i simplificació administrativa— que, de manera complementària, tenen com a objectiu reforçar la viabilitat institucional dels municipis rurals, garantir la prestació efectiva de serveis públics i fer efectiu el principi d'autonomia local.

El document combina una mirada pràctica, basada en l'experiència quotidiana dels ajuntaments, amb una voluntat clarament propositiva, orientada a promoure canvis normatius, organitzatius i procedimentals que permetin adaptar l'acció administrativa a la realitat rural.

PRIMER EIX: Assistència als municipis rurals

L'assistència als municipis rurals per part dels ens supramunicipals és un element estructural imprescindible per garantir el funcionament ordinari dels ajuntaments amb menor capacitat tècnica i administrativa. Es proposa consolidar un **catàleg estable de serveis mínims d'assistència**, d'ús **voluntari per al municipi rural però de prestació obligatòria per part de les diputacions** o ens supramunicipals corresponents, mitjançant conveni entre ells. En cas de manca de conveni, l'obligació de prestar els serveis mínims d'assistència correspon a la diputació.

Aquest catàleg de serveis mínims hauria d'incloure, com a mínim, els àmbits següents:

1. **Funcions reservades:** prestació de les funcions de secretaria, intervenció i tresoreria en municipis exempts, assegurant que aquests disposin d'un equip tècnic qualificat específicament dedicat a donar-los suport continuat.
2. **Gestió d'unitats de contractació pública i de gestió de fons europeus:** gestió d'unitats especialitzades en contractació i en la tramitació de fons europeus d'especial complexitat burocràtica (FEDER, Next Generation, etc.), assumint tant la tramitació administrativa com els requisits de control i seguiment (contractació de les actuacions, plans de mesures antifrau, DACI, etc.).
3. **Selecció i provisió de personal:** gestió d'unitats supramunicipals de selecció de personal al servei dels municipis rurals (que es pot estendre als municipis no rurals), nodrides de borses pròpies de l'ens supramunicipal. Les bases dels processos selectius haurien de preveure explícitament la reutilització de les

borses per altres ajuntaments, amb criteris clars de crida, renovació periòdica i penalització de l'aspirant en cas de refús injustificat.

Exemple: una Diputació convoca un procés selectiu d'arquitectes; es tractaria que la gent que quedés en borsa, fos reutilitzable pels ajuntaments de la província, tot regulant-ho a les Bases del procés selectiu. En cas de refusar anar a treballar al lloc on se'l sol·licita passaria a l'últim de la llista.

Aquest punt es reitera a l'eix 2.

4. **Assistència informàtica:** creació i manteniment d'unitats informàtiques supramunicipals amb capacitat suficient, que ofereixin assistència tècnica gratuïta, actualització de programari, serveis de còpia de seguretat i gestió integral dels sistemes.
5. **Gestió comptable:** assumpció per part de l'ens supramunicipal de la gestió de la comptabilitat municipal, incloent-hi tant el subministrament del programari com la introducció de dades.
6. **Inspecció urbanística:** gestió de les inspeccions urbanístiques a petició del municipi rural, així com, si escau, l'exercici de la potestat sancionadora per delegació de competències. Les sancions econòmiques derivades serien gestionades i recaptades per l'ens que presta l'assistència.
7. **Inspecció sanitària:** gestió de les inspeccions sanitàries a petició del municipi rural, així com, si escau, la tramitació de les corresponents sancions, mitjançant encàrrecs d'acceptació obligatòria. Es reitera a l'eix 2.

Tots aquests serveis mínims haurien de ser **gratuïts per als municipis rurals**, amb l'objectiu de garantir la seguretat jurídica, el compliment normatiu i una administració municipal viable.

SEGON EIX: Funció pública i recursos humans

La problemàtica de l'escassetat de recursos humans als municipis rurals és una de les principals amenaces per a la continuïtat i qualitat dels serveis públics locals. Aquest eix recull propostes orientades a introduir flexibilitat, cooperació i incentius específics en el règim de funció pública aplicable als municipis rurals.

Les mesures proposades són les següents:

1. **Compartir places:** possibilitar que diversos ajuntaments comparteixin places tècniques, cosa que ja preveu l'avantprojecte de funció pública, i valorar la seva incorporació immediata a la legislació específica de municipis rurals mitjançant decret llei.
2. **Agrupacions FHN:** fomentar agrupacions de funcionaris amb habilitació nacional, limitades a un màxim de dos municipis, sempre que es disposi d'un bon equip tècnic de suport, ja sigui propi o prestat per l'ens supramunicipal.
3. **Borses de treball supramunicipals:** tal com consta a l'eix 1, establir l'obligatorietat de crear borses de treball supramunicipals, d'ús voluntari per als municipis rurals, especialment per perfils com arquitectes, peons, administratius o altres similars. En el cas de borses obertes permanentment, limitar-les a àmbits materials menys conflictius com seria mestres o TEI.
4. **Vigilants municipals:** permetre l'ampliació de les funcions dels vigilants municipals mitjançant la relació de llocs de treball.
5. **Processos selectius EAPC:** preveure l'encàrrec de processos selectius a l'EAPC, cosa ja prevista, però que sigui d'acceptació obligatòria quan així ho sol·licitin els municipis rurals.

6. **Control sanitari:** tal com consta a l'eix 1, atribuir les funcions de control sanitari a les diputacions o a l'Agència de Salut Pública, en la línia seguida, en matèria de comerç, per la Llei 12/2025.
7. **Voluntariat:** modificar la Llei del Voluntariat, que actualment exclou, en general, la possibilitat que els ajuntaments disposin d'aquesta figura, per fer possible l'ús del voluntariat als municipis rurals de manera senzilla (biblioteques, equipaments culturals, etc.), facilitant també l'accés a subvencions, en el sentit que permeti acreditar, per exemple en matèria de biblioteques, la disposició de personal. Es reitera als eixos 3 i 4.
8. **Incentius salarials:** desenvolupar l'article 46.2 de l'Estatut en relació amb complements salarials per llocs de difícil cobertura, i establir una mesura similar per als llocs reservats, finançada mitjançant subvencions de les diputacions.
9. **Consortis i mancomunitats rurals:** preveure que, en consorcis o mancomunitats majoritàriament formades per municipis rurals i sense llocs reservats, les funcions de secretaria, intervenció i tresoreria siguin assumides per personal de la diputació, amb previsió expressa als estatuts.
10. **Condicions laborals:** davant la manca de convenis als municipis rurals, promoure un conveni col·lectiu específic d'adhesió voluntària i valorar l'exigència de disposar-ne com a requisit per accedir a determinades subvencions.

TERCER EIX: Subvencions

La gestió i tramitació de subvencions constitueix un dels principals factors de sobrecàrrega administrativa per als municipis rurals.

A) Simplificació en la tramitació i justificació de subvencions

Que per a la gestió i tramitació de subvencions adreçades als municipis rurals sigui d'aplicació efectiva el principi d'importància relativa i el principi de simplicitat administrativa, d'acord amb l'article 6.h de l'Estatut del Municipi Rural i l'article 31.1 de la Llei 26/2010.

1. Evitar memòries innecessàries i no exigir el mateix volum de documentació ni justificació als municipis rurals que a municipis de major dimensió.
2. No requerir documentació que ja estigui en poder de l'administració; si un Ajuntament ja ha presentat informació en convocatòries anteriors del mateix departament, aquesta no s'hauria de tornar a exigir.
3. Garantir que tots els requeriments siguin notificats individualment, mitjançant acte administratiu amb termini corresponent, sempre a través d'EACAT (mai per correu electrònic ni e-tauler), amb identificació i signatura del responsable.
4. Generalitzar l'ús de la declaració responsable o la presumpció de representació, partint del fet que cap ajuntament se sotmet a la tramitació d'una subvenció si no és perquè realment vol accedir-hi.
5. Assegurar coherència en la presentació de les subvencions, concentrant en una mateixa pàgina d'EACAT tota la documentació de sol·licitud i de justificació.
6. Eliminar per sistema les trameses signades en format HTML per part dels alcaldes; si cal signatura, que sigui només en documents adjunts o mitjançant declaració responsable d'autorització.
7. Evitar duplicitats documentals, especialment quan la informació ja és pública (com ara retribucions de càrrecs electes).
8. Eliminar tràmits clarament innecessaris, com declaracions responsables sobre l'existència de crèdit o la remissió reiterada d'informació pressupostària.

9. Eliminar la necessitat de plans sectorials previs (joventut, dones, pacificació, etc.) com a requisit per accedir a subvencions.
10. Permetre sol·licituds de subvenció simplifcades, a l'estil de la subvenció d'esports, amb indicació de l'import i un àmbit d'actuació obert.
11. Tal com consta a l'eix 2 i es reitera al 4, quan sigui necessari acreditar que es disposa de personal per accedir a una subvenció, com ara del Sistema de Lectura Pública (biblioteques), permetre que els municipis rurals ho acreditin mitjançant voluntaris, i que els municipis rurals en puguin disposar de forma generalitzada.
12. Preveure assistència en la gestió de la BDNS o bé establir una excepció quantitativa per sota d'un determinat import, tenint en compte que aquest aspecte depèn de normativa estatal.

En definitiva, cal avançar en la línia de l'article 22.1.g) de la Llei 26/2010, relatiu a la prestació proactiva de serveis.

B) Mecanismes de garantia del principi de simplicitat

En cas d'incompliment d'aquestes situacions possibles solucions per fer-ho complir podrien ser:

1. Crear una figura institucional anàloga al Síndic, amb capacitat d'actuació immediata davant incompliments administratius en matèria de duplicitats, requeriments improcedents o vulneració del principi de simplicitat.
2. Establir un sistema de preguntes vinculants dirigides a l'òrgan gestor de la subvenció, amb un termini de resposta obligatori i amb suficient antelació, que haurà de constar a les bases reguladores.

C) Autonomia local i finançament estructural

Que es tingui en compte el **principi d'autonomia local** de l'article 137 i 142 de la CE en relació amb les subvencions que s'obtenen per part dels municipis rurals:

1. Fer finalistes els augments del Fons de Cooperació Local, per evitar l'afectació a la regla de la despesa i destinació del superàvit.
2. Integrar determinades subvencions recurrents anuals (cultura, redacció de projectes, etc.) dins del Fons de Cooperació Local, evitant tramitacions per ajuts de poc import.
3. Incrementar progressivament el Fons de Cooperació Local, per reduir la dependència de subvencions competitives.
4. En subvencions atorgades per ordre d'arribada, reservar un percentatge mínim (per exemple, el 15%) per a municipis rurals.
5. Establir terminis màxims per a la revisió de justificacions i el pagament de subvencions (30 dies per revisar i reconèixer l'obligació i 30 dies per pagar), amb generació d'interessos en cas d'incompliment.
6. Preveure que la reducció del cost d'una actuació derivada del resultat de la licitació no comporti la reducció ni la revocació de la subvenció, sempre que no hi hagi sobrefinançament, cas en què la revocació s'hauria de limitar a l'import excedit.
7. Que hi hagi una varietat de criteris en particular del bé: adequar la ponderació de subvenció, quan siguin per actuacions territorials (com ara camins), per la dimensió del municipi, en lloc de per població; altres com béns culturals podria tenir-se en compte com per pressupost ordinari, no per habitants.

8. Evitar càrregues econòmiques innecessàries per als municipis rurals en serveis que ja assumeixen directament, com el manteniment de l'escola rural, dels convenis amb escoles rurals per impartir IO (a partir del qual l'Ajuntament es compromet a aportar a la Generalitat 5.000,00 euros anuals).
9. Reconèixer el dret a ampliacions excepcionals de terminis d'execució i justificació per causes no imputables al municipi rural, com seria: fallides de l'adjudicatari, falta de FHN per tramitar la subvenció, i anàlogues.
10. Permetre modificacions dels projectes subvencionats quan hi hagi increments desorbitats de preus (per exemple, per diferència entre l'any de sol·licitud i l'any de concessió).

D) Propostes específiques en relació amb el PUOSC

Es considera imprescindible la modificació de la Llei 23/1987, del PUOSC, amb els objectius següents:

1. Garantir per llei una assignació econòmica als municipis rurals basada en diverses variables, sense concurrència competitiva.
2. Permetre que els municipis rurals escullin lliurement les anualitats d'execució.
3. Mantenir i blindar una línia específica per a municipis rurals.
4. Prioritzar els municipis rurals en el cobrament de bestretes.
5. Eliminar el límit de rebaixa del 60% que comporta la pèrdua de la subvenció.
6. Evitar bases excessivament detallades que acabin determinant què s'ha de fer, deixant més obert l'àmbit d'actuació.
7. Ampliar l'àmbit del que és subvencionable, incloent-hi serveis essencials no considerats mínims, com els multiserveis bàsics, per afavorir el desenvolupament i l'arrelament al territori.

QUART EIX: Simplificació administrativa i adequació normativa

El quart eix recull un conjunt de propostes de caràcter transversal que responen a la necessitat de simplificar procediments, reduir càrregues administratives i adaptar la normativa general a la realitat dels municipis rurals. Tot i no constituir un àmbit material propi, aquest eix incideix directament en la gestió quotidiana dels ajuntaments, la seva relació amb altres administracions i la capacitat real de complir les obligacions legals amb recursos molt limitats.

Les propostes recollides en aquest apartat parteixen d'una constatació compartida: l'aplicació mecànica de models pensats per a administracions grans o mitjanes genera, en l'àmbit rural, ineficiències, duplicitats, incompliments formals inevitables i una sobrecàrrega desproporcionada per a unes estructures administratives molt limitades. Per això, es plantegen mesures orientades a reforçar els principis de proximitat, proporcionalitat, simplicitat administrativa i responsabilitat compartida entre administracions, així com a clarificar competències i descarregar els ajuntaments rurals de funcions que no poden assumir amb garanties.

Les propostes concretes són les següents:

1. Preveure sancions no pecuniàries, especialment en l'àmbit de les ordenances cíviques, mitjançant treballs en benefici de la comunitat, entre d'altres, aprofitant la proximitat pròpia del món rural.
2. Potenciar la creació de comunitats de municipis mitjançant convenis simples, sense personalitat jurídica ni càrregues administratives excessives, com a alternativa a mancomunitats o consorcis.

3. Tal com consta als eixos 2 i 3, fer possible l'ús del voluntariat als municipis rurals de manera senzilla, modificant la Llei de voluntariat catalana la qual exclou, en general, que en puguin disposar els ajuntaments.
4. Sol·licitar una major comprensió per part de la Generalitat en relació amb enquestes i requeriments periòdics que no s'adeqüen a la realitat dels municipis petits ni a la capacitat per atendre-les.
5. Aplicar de manera efectiva el principi de no sol·licitar dades que ja estan en poder de l'administració, promovent convenis d'intercanvi d'informació.
6. Reduir de manera dràstica les obligacions de rendició econòmica i pressupostària davant el Ministeri i altres administracions.
7. Adaptar la fiscalització limitada prèvia als municipis rurals, adequant els criteris a la seva dimensió i capacitat.
8. Simplificar tràmits quotidians, com els permisos per fer foc, mitjançant aplicacions mòbils senzilles i, en tot cas, excloure els ajuntaments com a intermediaris d'aquests tràmits.
9. Modificar l'atribució de competències en matèria de control d'activitats econòmiques i autoritzacions ambientals, assignant-les a l'administració amb capacitat tècnica suficient (consells, diputacions, Generalitat, però no als municipis rurals).

CONCLUSIONS

Les propostes recollides en aquest document parteixen d'una idea fonamental: **no és possible aplicar solucions uniformes a realitats desiguals sense generar disfuncions**. Els municipis rurals requereixen un tractament específic que reconegui les seves limitacions estructurals, però també el seu paper essencial en la cohesió territorial, social i econòmica del país.

Els quatre eixos desenvolupats —assistència, funció pública, subvencions i simplificació— configuren un marc coherent de mesures que, implementades de manera coordinada, permetrien reforçar la capacitat de gestió dels ajuntaments rurals, reduir la sobrecàrrega administrativa i garantir una autonomia local efectiva.

Aquest document vol ser, en definitiva, una base sòlida per al debat i l'impuls de reformes normatives i organitzatives que facin possible un món local rural fort, viable i plenament integrat en el sistema institucional, sense renunciar a la proximitat, la flexibilitat i el sentit comú que el caracteritzen.

Aquest document ha estat elaborat per un grup de treball en el que han participat per les següents persones:

Víctor Masip Romero, alcalde de l'Albagés. Sebastià Pèlach, alcalde de Cabanelles, Anna Vegas, alcaldessa de Riudaura, David Verge, alcalde de Planols, Montserrat Brugués, alcaldessa de Sant Llorenç de la Muga, Miquel Reverter, alcalde de Castellfollit de la Roca, Teresa Guerola, alcaldessa dels Masroig, Maria Rosa Guixé, regidora de Vilabertran, Cristina Reig, secretària-interventora, Núria Charques, secretària-interventora, Núria Caules, secretària-interventora i Albert Pacheco, secretari-interventor.

Amb la relatoria de Marta Llobera, secretària-interventora i Cristian Cimadevilla secretari-interventor i coordinat per Oriol Serrà, vicepresident de MDC

Aquest document s'ha redactat en el marc d'un projecte amb el suport de

